

Малин хот-арвлхмн

Онърсн, 1957-ч джил, ганъ-а, хаксу, ургъц тату джилд. Урднь, малин хот-хоон элвг кбрнъг уга бääсн учр, ташр тун деернь ургъц ту болсн учрар, мана танъчинн кесг колхозмуд болн вхозмуд, малд бгх хот-хоор ик тату-тартг кевär эн килин увлзлггнд орцхав. р дотр зärm колхозмуднь, рм совхозмуднь, теднä гарчирнь ик самгъа болсн учр, белддж хурадж болх глань, малин хот-хоолиг эс лдсн учрар, ода эн колхоз-д болн совхозмуд, малин хот-хоолар зöвär түрджäцхä-

Хальмг танъгъч—мал бскл-ннä нег үлү төргън ноосга-д бсклгннä танъгъч. Тертö-д чиги мал увлзүллгн— джрмг ик чинртä тör.

Элст балгъсн шидрк колхоз-д үвд сән белдвр кедж ццхасн уга. Малднь күрдг-сн уга болдж гарв. Хöбнä тооднь цацад дундлад тоол-н, бääх бвсн, хөн болгънд 3 килограммас үлү күрт-äхш, йосар болхла, хөн лггнд хошагъад центнер белдх зöвтä бääсмн. Туу-рнь тоолхла, Целинн рай-д, хөн болгънд äрä гидж килограмм бвсн күртджәнä. Приютненск районд—73 кило-грамм, Сарпинск районд—105 лограмм, Яшалтинск рай-д—131 килограмм. Иим, амр-сән белдвр угагъар, танъ-чинн зärm районд увлзлггнд орцхав.

Онц колхозмудар болн сов-хозмудар авад хäläхлä, малин хот-хоолин күртлт энүн-дор-нь дор. Элст балгъсн шидрк ениннä нертä колхоз хөн бол-ндан äрä гидж 80 килограмм бс белддж. Приютненск рай-на Кировин нертä колхоз орхла, зуг 62 килограммас ту давулдж чадсмн уга. Бвсн агъ болсн учрар Элст шидрк олхозмуд нидн джил Ли-анск болн Каспийск райондас 100 тонн бвс хулддж авцхала. Туугән зуг, Ленинä нертä кол-озин ахлач Гончаров, Стали-нä нертä колхозин ахлач Са-онов,—эн хойр, зöбддж авц-асн уга, тиигäд ормань үл-äчкв.

Сарпинск района „Гигант“ идг колхоз, хөн болгъндан елжägгäд центнер бвс äрән идж белдв. Эн бвсн татун чр билä гидж келдж болшго. ер юнъгäд гихлä, нидн но-брь сард, хадчкн бвсән, ху-радж авлго, данъгъар 3000 ектар дунгä газрт, үлдäчкн олдг. Туунäсн тиигäд кесгнъ рв.

Малин хот-хол тату болдг болв чигн, зärm колхозмуд, зärm совхозмуд, тууг нам äрвлхән тоолхш. Целинн рай-она „Прудовый“ гидг совхоз, хöбнд бвс бгхлärн, газр дее-гүр, дурнднь цацад, кöлднй ишкүлäd, кевтр чигн кеггäд, тиигä бääдж, кесг тоота бвс үрäчкн, ода үлдсн бвснй мал-днй күрх угань мелгдджähш. Ингдж бвсиг эдлдж болшго.

Эн джилин январь сарин нег шинин тоогъар авад хäläхлä, малмудтан белдсн бвснäсн, совхозмуд 10 процентинь, си-лосас 11,5 процентинь идцхäч-кдж, колхозмуд болхла, бв-снäсн 16 процентинь идцхäч-кдж. Ода юнъгäд иим болдж гарчaxмб?

Малин хот-хоолиг äрвлл угагъар эдлггннä учр гидж келх кергтä. Зärm совхозмуд малин хот-хоолиг нег үлү хäй-рлт угагъар гаргъцхана.

„Южный“ гидг совхоз, бв-снäсн 29,3 процентинь гаргъ-чкдж, „Ергенинский“ совхоз, тавна кесн нег хувинь, Чкало-вин нертä совхоз—дöрвнä кесн нег хувинь, 108-ч номертä совхоз—тавна кесн нег хувинь, нань чигн тиим совхозмуд бас бääнä. Яшалтинск болн Западн райондсн колхозмуд, бвснäсн дöрвнä кесн нег хувинь гар-гъцхачкдж.

Малин хот-хоолиг эс äрвл-лгн, тууг цацад, үрägгäд бää-лгн—ним йовдлиг, кöдлмш-тән нилч уга, салнъг, эзн болдж чадшго күн гаргъдг болджа-на. Тиим улсиг бидн цугъарн шоодцхах зöвтävдн.

Целинн районд „Западный“ гидг совхозд хойр хöбчир кöдлцхәнä. Негнәннй нернь Евгений Васильевич Горьби-ков, наадкиннй нернь—Иван Семенович Гонтарь. Турунъ-киннй хöбднй таргълнъг, цатх-лнъг, бвснй тöрүц гару уга гилтä бääнä, хöбднй болхла газрин идг идцхәнä. Хойрдгч хöбчнй, бвсән äрвлхш, тер бийнй хöбднй эцäд, гарула харгъджана. Эн учр—малин эв эс меллгн болн эс дамг йовдлин учр болджана.

„Хуучан хатхсн—урн. Хöбт-кән сансн—цецн“ гидж келгддг хальмг үлгүр бääдг биший. Увлин урдкас бмнкнй ик. Ув-лин уршг олн. Тииклä хöбгкән тоолх кергтä. Бвсән äрвлхмн, малмудан хот-хоол угагъар үлдäдж чадшговдн.

Эн кöдлмшиг гардцхahнй, энүг бий деерән дааджачха-хнй, селәнä эдл-ахун специа-листгнр, колхозмудин болн сов-хозмудин гардачир. Эн кöдл-мшт эднä тасрхан уга киинлт, тасрхан уга хäläмдж кергтä.